

Transföreningen FPES, Full Personality Expression Sweden, grundades 1966 efter förebild från USA. Föreningens ändamål är att verka för transpersoner genom att:

- **Ge dem möjlighet** att fritt uttrycka sin hela personlighet utan hänsyn till den könsroll som samhället tilldelat dem.
- **Ge dem hjälp** att utveckla sin personlighet och om möjligt bistå om personliga problem eller anhörigproblem uppstår i samband därmed.
- **Sprida information** för att uppmärksamma transpersoners situation.
- **Påverka samhället** för att uppnå respekt och lika rättigheter för transpersoner.

FPES är en röst för transpersoner i samhället. Föreningen arbetar med upplysning om transfrågor, för dialog med myndigheter och organisationer om transpersoners villkor och är remissinstans för utredningar och lagförslag.

Läs mer på www.fpes.se

Transflaggan nedan: Blått symboliserar den traditionella bilden av vad som är manligt och rosa den traditionella bilden av kvinnligt. Vitt symboliserar transidentiteter som inte följer traditionella könsnormer.

TRANSFÖRENINGEN FPES Full Personality Expression Sweden

www.fpes.se
info@fpes.se
Telefon:
08 604 13 93
FPES, Box 787,
114 79 Stockholm

*Eftertryck tillåtet om källan anges.
© Copyright FPES 2012.*

TRANSPERSONER

**”Vi väljer inte att vara
transpersoner, vi är det”**

Deltagare i den europeiska transorganisationen TGEU:s kongress i Malmö 2010. Foto: TGEU/Mirjam Logonder.

KORT OM TRANSPERSONER

Vårt samhälles normer är på olika sätt begränsande för alla människors möjligheter att vara sig själva. Hur ofta låter vi oss inte styras – medvetet eller omedvetet – av vad andra kan tycka och tänka, av rädsla för att inte passa in. Särskilt kanske detta gäller könsnormen, det vill säga våra kollektiva föreställningar om att det bara finns kvinnor och män och våra idéer om hur kvinnor och män skall vara. Den som inte passar in i detta kan få problem på grund av sin egen eller omgivningens reaktion.

Transpersoner är människor som genom sitt könsuttryck eller sin könsidentitet inte följer vår kulturs könsnorm. Ordet är ett paraplybegrepp för olika typer av transidentiteter. En enskild transperson kan uppfatta sig som man, kvinna, både och, mitt emellan eller ingetdera, oberoende av det kön som tilldelats personen vid födseln – och kan också uttrycka kön på alla dessa sätt, tidvis eller hela tiden. Variationen, mångfalden, är stor. Den ryms inte i de två fack som bestäms vid födseln.

Många av oss upplever redan som barn att vi helt eller delvis hör till ett annat kön. Upptäckten att vara transperson kan medföra känslor av utanförskap, skuld och skam. Undersökningar visar att speciellt unga transpersoner kan må

FPES i Prideparaden, 2011. Foto: Gå.

väldigt dåligt. Samtidigt bör det påpekas att många av oss transpersoner mår bra och lever ett lyckligt liv.

Att vara transperson har inte något med sexuell läggning att göra. Transpersoner kan ha vilken sexuell läggning som helst, precis som andra.

Den mänskliga gemenskapen uppvisar tämligen stor

variation. Transpersoner är en del av denna. De är kända i den mänskliga historien så långt tillbaka som det finns skriftliga källor. Vi finns i alla befolkningar i hela världen oberoende av livsbetingelser, kultur och sedvänjor.

Vi väljer inte att vara transpersoner, vi är det. Det är inte entydigt fastslaget varför en del människor är transpersoner. Forskning tyder på att det rör sig om något medfött på liknande sätt som vänsterhänthet och andra typer av variation hos människan.

Hur vanligt det är med transpersoner finns det ingen exakt kunskap om. Vår erfarenhet är att det är så pass vanligt att det är troligt att de flesta känner en eller flera transpersoner, kanske utan att veta om det.

Situationen för oss transpersoner är beroende av landets lagar och av våra medmänniskors inställning till det som uppfattas som "könsöverskridande". I Sverige finns det förbud mot diskriminering av transpersoner.

För den enskilda transpersonen är som för de flesta människor nära relationer det som påverkar livssituationen mest. Att bli älskad och uppskattad för den man är är grundläggande för ett lyckligt liv. Att kunna vara den man är hör till de mänskliga rättigheterna.

NÅGRA BEGREPP... som handlar om transpersoner

Transperson är ett samlingsbegrepp som vanligen avser individer vars könsidentitet och/eller könsuttryck tidvis eller alltid skiljer sig från normen för det kön som registrerades för dem vid födseln. Begreppet transperson motsvarar i stort sett engelskans transgender.

Trans som i transperson, transvestit, transsexuell, är latin för "på andra sidan", och motsatsen är cis, som betyder "på den här sidan". En cisperson överensstämmer med vår kulturs könsnormer.

Sexualism, som exempelvis i ordet transsexualism, betyder kön och handlar inte om sexualitet.

Kön är ett uttryck som i olika sammanhang kan avse antingen biologiskt, mentalt, socialt eller juridiskt kön. Kortfattat kan sägas att biologiskt kön är det kroppsliga, mentalt kön är det självupplevda, socialt kön (genus, på engelska gender) är det som relaterar till omgivningen och juridiskt kön det som är rättsligt registrerat.

Könskorrigering är en procedur som många transsexuella genomgår. En transsexuell person byter inte kön utan korrigerar sitt biologiska och/eller juridiska kön så att det stämmer överens med personens mentala kön.

HBT betyder **H**omosexuella, **B**isexuella och **T**ranspersoner. T står för samlings-

begreppet transpersoner och inte för transsexuella, vilket är en vanlig missuppfattning.

Transvestit är en person som mer eller mindre ofta använder ett annat könsuttryck, som kläder, röstläge, kroppspråk och andra attribut. Transvestism kan sägas vara ett könsuttryck. Ordet transvestit är bildat av latinets trans "på/ till andra sidan" och vestitus "klädd".

Transsexuell är en person som har ett annat mentalt kön än sitt biologiska och juridiska kön (om könskorrigering inte har genomförts). Transsexualism är en medicinsk diagnos och kan sägas handla om könsidentitet. Se även könskorrigering.

FTM "Female to Male" = "kvinna till man" och **MTF** "Male to Female" = "man till kvinna". Ett vanligt sätt att klargöra både vilket kön personen har/hade biologiskt och vilket kön personen ger uttryck för, känner sig som eller anser sig ha.

Intersexuell/Intersexualism. Ett stort antal olika tillstånd och diagnoser samlas under detta begrepp. Kortfattat är det en person med ett medfött tillstånd i vilket könskromosomerna, könskörtlarna (testiklar eller äggstockar) eller könsorganens utveckling är otypisk. "Inter" betyder "mellan" på latin och "sexus" betyder "kön". Intersexuell betyder således "mellan könen". Intersexuella är en heterogen grupp och en del av dem kan räkna sig som transpersoner.

Transgender är ett begrepp som på engelska motsvarar det svenska begreppet

transperson. Men på svenska har transgender/ transgenderist kommit att beteckna personer som identifierar sig med ett kön som är motsatt deras biologiska, detta oavsett om eller hur mycket personen uttrycker det i sitt yttre.

Intergender är en person som definierar sig som att befinna sig mellan, i båda eller bortom de traditionella könen.

Bigender är en person som omväxlande definierar sig som man eller kvinna.

Nongender är en person som inte anser sig tillhöra något kön.

Dragqueen och **dragking** är en person som klär sig som ett annat kön för att underhålla. Uppfattningarna är olika om huruvida dragpersoner ska räknas som transpersoner.

Hen, hens, henom och **en** är förslag till könsneutrala pronomen.

Heteronormativitet är ett ofta använt uttryck som innebär att vårt samhälle har en social norm som utgår ifrån att alla människor är antingen män eller kvinnor, att män ska vara maskulina och att kvinnor ska vara feminina och att män och kvinnor ska vara attraherade av varandra. Det förutsätts att man upplever sig tillhöra det kön man tilldelades vid födelsen. Personer som inte passar in i den mallen riskerar att osynliggöras, diskrimineras och trakasseras.